

२१. विचक्ष्य 4, 13, 42. 19, 18. — 3) *erscheinen lassen, offenbaren*: तपो पवस्व धारया यया पीता विचक्षते। इन्द्रो स्तोत्रे सुवीर्यम् RV. 9, 43, 6. तन्मे वि चष्टे सवितायमयः 10, 34, 13. — 4) *verkünden, ansagen*: गच्छा गच्छन्तो ब्रह्मधा वि चक्ष्व AV. 5, 20, 4. इममिति विचक्ष्व ÇAT. Br. 3, 1, 2, 10. TBr. 3, 1, 4, 12. 2, 6, 14. इति शुश्रुम धीराणां ये नस्तद्विचक्षन्तिरे 1 Çop. 10. ताश्च (कथाः) भूयो विचक्ष्व मे MBh. 1, 2199. Bhāg. P. 4, 5, 7. 3, 23, 11. — caus. deutlich sehen lassen, aufklären: अग्रकृतमो व्यचक्षत्स्वः RV. 2, 24, 3. — अभिविचि *hinschauen auf*: (याः प्रादिशः) अभि सूर्या विचष्टे AV. 2, 10, 4. RV. 3, 53, 9.

— प्रविचि *angeben, auführen, nennen* MBh. 12, 11466.

— सम् 1) *ansehen, betrachten*: चनुर्ग्या संचत्तापो दक्षत्रिवि — अकृन्द्-रिम् Bhāg. P. 3, 19, 8. — 2) *überblicken; überzählen, prüfen*: संचत्तापो भुवना देव ईयते RV. 6, 58, 2. से यो यूयैव जनिमानि चष्टे 7, 60, 3. AV. 5, 11, 2. न त इन्द्र सुमतयो न रायः संचत्ते RV. 7, 18, 20. — 3) *betrachten, überlegen, in Betracht ziehen*: यस्य त्रसन्ति शर्वसः संचन्ति शत्रवः RV. 6, 14, 4. संचक्ष्या मरुतश्चन्द्रवर्णा अर्क्षन्त मे कृपाया च नूनम् 1, 163, 12. 127, 11. घोरमुत्पातत्रं भयम् । संचक्षते ऽथ मेधावी शरीरे चात्मनो जगाम् ॥ R. 2, 1, 27. — 4) *aufzählen*: यदमुष्मि स्वाहामुष्मि स्वाहिति बुद्धत्संचत्तीत ÇAT. Br. 13, 3, 5, 2. LĀTJ. 10, 10, 6. ausführlich über Etwas berichten: मेरोरप्यन्तरं पार्श्वे पूर्व संचक्ष्व संज्ञय । निखिलेन महाबुद्धे माल्यवत्तं च पर्वतम् ॥ MBh. 6, 253. — 5) *meiden*: समचन्तिष्ठ (vgl. u. अयसम् und परिस्म) Vor. 9, 37. — अयसम् *meiden, s. अयसंचक्ष्य (वर्जने)*.

— परिस्म 1) *aufzählen*: तत्रैतान्याचार्याः परिसंचत्ते Gobh. 3, 5, 2. — 2) *meiden, s. परिसंचक्ष्य*.

— प्रस्म *aufzählen*: पृष्ठस्थानि सर्वाण्येव प्रसंचत्तीत LĀTJ. 2, 9, 6.

चत्ता (von चन्) n. 1) *das Erscheinen, Erscheinung; Anblick*: यत्रामृतस्य चत्ताणम् RV. 4, 13, 5. AV. 5, 4, 3. 28, 7. वरुणास्य RV. 4, 103, 6. दिदृ-नेण्यं सूर्यस्येव चत्ताणम् 5, 53, 4. Vgl. विश्व°. — 2) *eine den Durst erregende Speise* H. 907. Ob in dieser Bed. nicht eine Verwechslung mit ज्ञाना anzunehmen ist?

चत्ताणि (wie eben) m. *Erhellter nach Sāy.*: स नो विभावा चत्ताणिर्न व-स्तैर्गमिर्वन्दारु वेद्यश्चनो धातु RV. 6, 4, 2.

चैतन् (wie eben) n. *Auge, du. चत्ताणि* AV. 10, 2, 6.

चैतस् (wie eben) 1) m. a) *Lehrer* Uṇādik. im ÇKDr. — b) *Beiname* Brhaspati's, des Lehrers der Götter, Taitt. 1, 1, 91. — 2) n. a) *Schein, Helle*: वि सूर्यो रोदसी चत्तासावः RV. 7, 79, 1. शं नो भव चत्ता शमङ्गा 10, 37, 10. वैश्वानरस्य विमितानि चत्तासा सानूनि दिवा अमृतस्य केतुना 6, 7, 6. 1, 48, 8. 92, 11. 96, 2. 113, 9. AV. 6, 76, 1. समुद्रस्य LĀTJ. 1, 7, 5. — b) *das Sehen, Gesehenwerden*; dat. als infin. gebraucht: इन्द्रो दीर्घाय चत्तासा सूर्यो रोदसीवि RV. 4, 7, 3. 8, 13, 30. विश्वस्मै चत्तासा धरम् 7, 66, 14. 87, 1. प्रान्धं चत्तासा कृत्वा 1, 112, 8. 5, 13, 4. 10, 9, 1. दीर्घायुत्वाय AV. 6, 68, 2. — c) *Gesicht, Blick, Auge*: पश्यन्मन्ये मनसा चत्तासा तान् RV. 10, 130, 6. म-त्ये श्रुताय चत्तासा AV. 6, 44, 1. यावन्नश्नन्तसा दीर्घायानाः RV. 7, 91, 6. मित्र-स्य वरुणास्य die Sonne 10, 37, 1. 7, 98, 6. 9, 17, 6. 8, 25, 9. सक्त्वं Soma 9, 60, 1. 2. Varuṇa 7, 34, 10. — Vgl. अयाक°, ईय°, उपाक°, उह°, घोर°, न°, विश्व°, सु°, सूर°, स्वर्चन्तम्.

चैतु (wie eben) 1) *Auge* AK. 2, 6, 2, 44. Sch. चत्ताः सूर्या अत्रायत RV. 10, 90, 13. चनुपीठन Art. Up. 2, 10. सक्त्वंचत्तो voc. AV. 4, 20, 5. Verhält sich

zu चनुस् wie धनु zu धनुस्. — 2) m. N. pr. eines Fürsten VP. 453. — 3) N. pr. eines Flusses VP. 170. An den beiden letzten Stellen wird man mit demselben Rechte wohl auch चनुस् lesen können.

चनुःपथ (चनुस् + पथ) m. *Gesichtskreis*: °पथं प्राप्य तयोः zu Gesicht kommen R. 3, 39, 11. °पथादपगता den Augen entschwunden BHART. 1, 74.

चनुप m. N. pr. eines Fürsten VP. 332. LIA. 1, Anh. xv. Statt dessen चानुष Bhāg. P.

चनुरिन्द्रिय (चनुस् + इन्द्रिय) n. *Gesichtssinn* Suçr. 1, 30, 12.

चनुर्ग्रहण (च° + ग्रहण) n. *Angegriffenheit des Gesichts* Suçr. 2, 267, 21. 268, 11, 17.

चनुर्दा (च° + दा) adj. *Gesicht gebend* VS. 4, 3.

चनुर्दान (च° + दान) n. *the ceremony of anointing the eyes of the image at the time of consecration* Wils.

चनुर्मत् (च° + भृत्) adj. *die Sehkraft fördernd* ÇAT. Br. 8, 1, 2, 6, 7.

चैतुर्मत् (च° + मत्) adj. *der mit dem Blick bespricht d. i. zaubert* AV. 2, 7, 5. 19, 43, 1.

चनुर्मय (von चनुस्) adj. *augartig* ÇAT. Br. 10, 3, 2, 6. 14, 7, 2, 6.

चनुर्मल (चनुस् + मल) n. *Augenschmalz* VJUP. 101.

चैतुर्लोक (चनुस् + लोक) adj. *mit dem Auge sehend (nach dem Comm.)* ÇAT. Br. 14, 6, 9, 11.

चनुर्वन्य (च° + वन्य) adj. *an den Augen leidend oder des Augenlichts entbehrend* TS. 2, 3, 8, 1.

चनुर्वर्धनिका (च° + वर्ध) f. N. pr. eines Flusses MBh. 6, 433.

चनुर्वर्कन (च° + वर्क) n. N. einer Pflanze (s. मेघशृङ्गी) RATNAM. 71.

चनुर्विषय (च° + विषय) m. *Gesichtskreis* ÇĀṆKU. ÇR. 2, 14, 11. गुरोस्तु चनुर्विषये न यद्वेष्टासो भवेत् im Angesicht des Lehrers M. 2, 498. — Vgl. अचनुर्विषय.

चनुर्वन् (च° + कृन्) adj. *mit dem Blicke tödend*: विभाष्य घातितः केचित्था चनुर्वनो ऽपरे MBh. 13, 2156. चनुर्वणम् acc. 6, 5757. 7, 316. 6477.

चनुर्विश्त् (च° + चित्) adj. *Sehkraft schichtend, sammelnd* ÇAT. Br. 10, 3, 2, 6.

चनुःश्रवस् (च° + श्रवस्) m. *Schlange (sich der Augen als Ohren bedienend)* AK. 1, 2, 4, 8. MBh. 12, 13803. NAIKU. 1, 28.

चनुःश्रुति (च° + श्रुति) m. dass. RĪGĀ-TAR. 3, 1.

चनुष 1) am Ende eines adj. comp. = चनुस् *Auge*: सचनुष *sehend* MBh. 1, 6818. — 2) m. N. pr. des Vaters des Manu Kāṅkshusha VP. 98. Wohl nur fehlerhaft für चनुस्.

चैतुष्काम (चनुस् + काम) adj. *Sehkraft wünschend* TS. 2, 3, 8, 1. 2, 4, 3.

चनुष्टम् (von चनुस्) adv. *aus dem Auge weg* ÇAT. Br. 13, 4, 2, 7.

चनुष्पात (चनुस् + पाति) m. *Herr der Augen* TAITT. Up. 1, 6, 2.

चनुष्पा (चनुस् + पा) adj. *das Gesicht schützend* VS. 2, 6. 20, 34.

चनुष्मता (von चनुष्मत्) f. *der Zustand des Sehenden, Sehkraft* RAGH. 4, 13.

चैतुष्मत् (von चनुस्) adj. 1) *mit Sehkraft begabt, sehend, mit Augen versehen*: चनुष्मते प्रपवते ते ब्रवीमि RV. 10, 18, 1. AV. 19, 40, 8. TS. 1. 6, 2, 3. 2, 2, 9, 4. ÇAT. Br. 1, 6, 2, 41. SĀY. 7, 8. MBh. 1, 737. 12, 531. 13. 2947. KAP. 1, 157. RAGH. 4, 18. Bhāg. P. 5, 1, 15. (विमानम्) चनुष्मत्पद्म-रागायैः 3, 23, 19. — 2) *das Auge vorstellend*: सचन् Art. Br. 2, 32.